

Anna Drakenberg
Avfall
08-508 465 08
anna.drakenberg@stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2012-11-22

Betänkande mot det hållbara samhället – Resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56). Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden beslutar att överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Per Anders Hedkvist
Förvaltningschef

Marita Söderqvist
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret håller i stort med vad som framförs i utredningen men lämnar synpunkter på och konsekvenser av delar i betänkandet.

Utredaren föreslår en tydlig ansvarsfördelning som innebär att kommunerna har ansvar för hushållens avfall och verksamheterna för sitt avfall. Det gäller även verksamheternas hushållsavfall som kommunen tidigare haft ansvar för; det med hushållsavfall jämförbara avfallet.

Det finns fördelar med denna tydliga uppdelning. Förslaget om omreglering av ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper från hushåll samt

avregleringen av verksamheternas hushållsavfall bildar en helhet. De är sammanbundna med varandra genom en ny logisk ansvarslinje.

Däremot blir utredarens förslag om att låta entreprenörer bära ansvaret för en del av hushållens avfall, nämligen grovavfallet, ologisk för medborgarna. Förslaget följer inte utredarens intentioner i övrigt och bidrar inte till att utveckla avfallshanteringen, i riktning uppåt i avfallshierarkin. Linjen att kommunen ansvarar för hushållens avfall och verksamheterna för sitt bryts. Förslaget riskerar att sätta den nyvunna ansvars- och rollfördelningen ur spel. En ny arena för tolkningstvister skapas.

Remissen

Regeringen beslutade i juni 2011 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en allmän översyn av avfallsområdet. Regeringen önskar synpunkter på betänkandet Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering, SOU 2012:56. Stockholms Stad har fått betänkandet på remiss där Trafik- och renhållningsnämnden är en av remissinstanserna.

Ärendets beredning

Trafikkontoret har deltagit i en remisskonferens, den 30 oktober, som anordnades av AvfallSverige.

Betänkandet i sin helhet kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats (www.regeringen.se/miljo).

Trafikkontorets synpunkter

Förslag rörande resurseffektiva kretslopp

Avfallshierarkin

Trafikkontoret anser att det är bra att avfallshierarkin görs tydligare i lagstiftningen. Stockholms Stad arbetar med hushållsavfallet efter avfallshierarkin.

Förebyggande av avfall

Trafikkontoret tillstyrker utredarens förslag om ett kommunalt ansvar för information om förebyggande av uppkomst av avfall. Samtidigt är det viktigt att kostnaden kan tas ut via avfallstaxan.

Ansvaret att förebygga avfall vilar på mångas axlar. Producenter och avfallsinnehavare måste också ta sitt ansvar i frågan.

I förslaget till nationell avfallsplan för åren 2012-2017 anger Naturvårdsverket att det är oklart vilket ansvar som kommunerna har att arbeta för ökad återanvändning och om de kan ta ut kostnaden på avfallstaxan.

Förberedelser för återanvändning

Det är positivt att den kommunala renhållningsskyldigheten utvidgas till att innefatta förberedelser för återanvändning. Stockholms Stad upplåter plats på återvinningscentralerna för olika hjälporganisationer att samla in kläder och på två återvinningscentraler finns också möjligheten att lämna möbler som kan repareras till en privat aktör. Båda formerna är verksamheter som det finns potential att bygga ut och utöka. Om samarbetet ska utökas i större skala behövs lagstiftning som reglerar hur sådana samarbeten effektivt kan utformas.

Materialåtervinning

Trafikkontorets uppfattning överensstämmer med utredarens bedömning: att för att uppnå resurseffektiva kretslopp för måste mat, glas, papper, metall och plast ha en renhet hos de olika fraktionerna som enklast garanteras vid källan och att blandning av olika material begränsas.

Utredningen anser att regeringen bör överväga att införa ett miljömål för textiliers återanvändning, förberedelse för återanvändning och materialåtervinning. Regeringen bör också se över möjligheterna att på sikt införa ett producentansvar för textilier. Om miljömål införs måste detta kopplas på ett klart och entydigt sätt till ansvaret.

Förslag rörande hushållens avfall

Förhandsgodkända insamlingssystem (FGI)

Ett godkänt insamlingssystem innebär att producenter av förpackningar och tidningar ska svara för att deras produkter ingår i insamlingssystem för återanvändning eller återvinning. Trafikkontoret samtycker med förslaget.

Förslag till ny ordning: Kommunalt insamlingsansvar

Trafikkontoret ser positivt på utredarens huvudförslag om ett kommunalt ansvar för insamling av förpackningar och returpapper från hushåll. En nödvändig förutsättning är att den ekonomiska ersättning som producenterna ska lämna till kommunerna för insamlingen ska spegla de faktiska kostnaderna. Producenternas betalningsansvar är helt centralt även när ett kommunalt insamlingsansvar utvidgas till att omfatta förpackningar och returpapper.

Producenternas betalningsansvar omfattar den kostnadstäckning som krävs för att kommunerna ska kunna upprätthålla ett insamlingssystem med god service baserat på fastighetsnära insamling, utifrån utredarens intentioner, där så är lämpligt och möjligt. Det är viktigt att inte hamna på en lägsta nivå på servicen för medborgarna.

Många medborgare tror att ansvaret för insamling av förpackningar och returpapper ligger på kommunerna redan idag och att ansvaret för allt hushållsavfall renodlas till kommunen gör det mer logiskt för hushållen. Samordningsvinster med annan avfallshantering kommer att kunna göras. Det blir också enklare att utveckla och införa olika insamlingssystem för hushållen, som exempelvis optisk sortering. Förslaget innebär troligen att medborgarna får tillgång till ett bättre och mer bekvämt insamlingssystem.

Det finns fortfarande en relativt stor andel förpackningar och tidningar i soppsäcken enligt de plockanalyser som utförs på hushållsavfallet. Problem med nedskräpade och överfulla återvinningsstationer återstår fortfarande även om vissa förbättringar skett. Återkommande klagomål och synpunkter från allmänheten visar att insamlingssystemet inte erbjuder den av medborgarna efterfrågade servicen. Vidare innebär ett kommunalt insamlingsansvar att det blir lättare att göra lokala anpassningar av insamlingssystemet och att optimera det utifrån lokala förutsättningar. Det blir därmed också möjligt att skapa en infrastruktur för hela avfallsflödet från hushåll. På samma sätt blir avfallsföreskrifter och tillhörande taxeinstrument fullt ut tillgängligt för att skapa system och styrmedel som främjar en resurseffektiv avfallshantering.

Kommunens ansvar för informationen till medborgarna angående insamlings-systemet har ibland inte varit tillräckligt tydliggjord och med ett kommunalt ansvar för insamlingen blir det automatiskt en självklarhet att kommunen står för informationen om insamlingssystemet och återvinningen. Förslaget innebär också att informationen kan samordnas på ett bättre sätt.

De problem som tidigare funnits med att erhålla trovärdig statistik för insamlade mängder från både återvinningsstationer och fastighetsnära insamling borde nu kunna minimeras genom förhandsgodkända insamlingssystem (FGI) och kommunalt ansvar för själva insamlingen.

Tidigare har tillgången till resultat från Förpacknings- och tidningsinsamlingens plockanalyser på insamlat material varit mycket bristfällig. Det nya förslaget innebär att uppgifter kan presenteras och erhållas på ett trovärdigt sätt.

Förhandsgodkänd systemadministratör

Utredaren förslag med förhandsgodkänd systemadministratör kan vara den organisatoriska utformning som kan hantera de praktiska delarna mellan producenterna och kommunen. Det som däremot i det beskrivna förslaget inte framgår är hur till exempel direktimporterade förpackningar ska finansieras i den nya modellen. Viktigt är att en ny modell för hanteringen inom producentansvaret blir entydigt och inte skapar nya områden där det uppstår tveksamheter i hantering, ansvar och finansiering.

Alternativ förslag: Producenternas ansvar för förpacknings- och tidningsavfall kvarstår, kompletterat med FGI

I konsekvens med att trafikkontoret tillstyrker huvudförslaget avstyrks det redovisade alternativförslaget som innebär att producenterna behåller insamlingsansvaret. Att så många brister fortfarande kvarstår i dagens system, som i stort ser likadant ut idag som för nästan 20 år sedan, talar för att problemen inte skulle lösas i och med alternativförslaget.

Insamling av matavfall

Trafikkontoret instämmer i förslaget att kommunen ska möjliggöra insamling av matavfall för hushållen. I Stockholms Stad erbjuds redan idag möjlighet till matavfallsinsamling via flertalet insamlingssystem.

Insamling av grovavfall

Den föreslagna delprivatiseringen av grovavfallet är svår att förstå eftersom den inte följer den tidigare linjen med att kommunen ska ta hand om hushållsavfallet och verksamheterna själva ta hand om sitt avfall. Grovavfall är legalt en fraktion av hushållsavfall. För medborgarna blir uppdelningen inte konsekvent och förslaget kommer att skapa nya tolkningstvister. Vad är grovavfall och vad är hushållsavfall?

Stockholms Stads modell med tjänstekoncession för grovsophämtning vilket innebär att för närvarande 17 entreprenörer har möjlighet att hämta grovavfall hos hushållen främjar konkurrensen och upprätthåller kommunens kontroll, ansvar och uppföljningsmöjligheter för hela mängden avfall som kommer från hushållen.

Problemet för medborgarna är inte vem som ska hämta grovavfallet utan att någon överhuvudtaget gör det. Många grovsoprum har stängts och de boende får själva ordna att grovavfallet kommer till kommunens återvinningscentral.

Staden har investerat i återvinningscentraler och andra insamlingsformer där alla medborgare erbjuds bra service att sortera sitt avfall i flera fraktioner. Dessutom hämtar exempelvis flera hjälporganisationer hela produkter från hushållen gratis.

Bemyndigande för kommunen att meddela föreskrifter om utrymmen för avfallshantering

Fastighetsägare har redan ett ansvar för att anordna utrymmen för avfallshantering idag men förslaget ger en ökad tydlighet till det ansvaret. För medborgarna leder detta troligen till en bättre service för återvinning.

Insamlingstekniker

Utredarens slutsatser angående avfallsskvarnar innebär ett avrådande från fortsatt utbyggnad av direktkopplade avfallsskvarnar.

Insamling via köksavfallsskvarnar behöver vara ett alternativt insamlingssystem i Stockholm. Det ska inte användas som ett förstahandsalternativ men det finns områden där det sett ur ett insamlingsperspektiv gör att matavfall kan samlas in överhuvudtaget och slammet kan förbättras för att öka återföringen av näringsämnen.

Förslag rörande verksamheters avfall

En tydligare ansvarsfördelning mellan kommuner och verksamhetsutövare

Utredarens förslag är att verksamheter får ansvar för allt sitt avfall. Därmed också det som tidigare förts till så kallat jämförligt hushållsavfall. Sett ur ett helhetsperspektiv, utifrån att tydliggöra rollfördelningen mellan verksamheter och kommunen är detta rimligt. Men det finns många frågor som behöver tydliggöras om avregleringen ska fungera:

Hur betraktas kommunens egna verksamheter? Ska skolor, förskolor och simhallar handla upp sina egna avfallsentreprenörer? Var hör hotell hemma? Utan tydliga spelregler kommer nya gränssytor uppkomma.

Små verksamheter har idag anlitat kommunen för hämtning av matavfallet och kunnat få vägledning och hjälp för att komma igång. Den kompetensen måste, om förslaget går igenom, köpas av entreprenörer eller konsulter. Med en skyldighet att sortera ut matavfall kommer många restauranger och storkök i äldre fastigheter få problem. Stockholms Stad har arbetat med restaurangerna länge och vet att

utrymmen, arbetsmiljö och matavfallshämtning kan vara svåra att kombinera i innerstaden. Den förlorade samordningsvinsten att samla in matavfall från hushåll och verksamheter kommer dessutom att belasta miljön.

I många områden kopplas verksamheters avfallshantering ihop med hushållens avfallshantering för att få bort tunga fordon från vissa gator, av utrymmesskäl eller för att skapa bra hämt- och lämningsförhållanden. Företag kan komma att välja att stå utanför en avfallssystemlösning och ta dit en egen entreprenör. Konkurrens på marknaden behöver innehålla ansvar för att avfallshanteringen tar hänsyn till människa och miljö.

Trafikkontoret och miljöförvaltningen måste ha god kontroll på att inte verksamhetsavfallet går med hushållsavfallet och därmed belastar/subventioneras av hushållsavfallskollektivet. I många fastigheter, särskilt i innerstaden, delar företag och boende på avfallsutrymmet och då det inte kan hämtas tillsammans måste vem som lämnat vad tydligt synas.

Om den nuvarande mängden av verksamheternas jämförliga avfall inte längre samlas in av kommunen, kommer detta medföra en ökning på cirka 5,4 procent av avfallstaxan för hushållen. Samtidigt går mindre verksamheterna miste om den samordningsvinst för avfallshanteringen som kommunen haft och kommit verksamheterna till godo.

Trafikkontorets förslag

Trafik- och renhållningsnämnden godkänner och överlämnar detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remiss av ”Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56) Dnr: 001-1400/2012.

Slut